

Жукевич С.М., к.е.н., доц.

Жук Н.Т., аспір.

Тернопільський національний економічний університет

АНАЛІТИЧНА СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Основною метою функціонування суб'єктів господарювання є отримання прибутку та ефективне ведення фінансово-господарської діяльності, що забезпечує конкурентоспроможність та стабільність у ринковому просторі. Однак, у своїй господарській діяльності підприємства все більше залежать від впливу чинників зовнішнього середовища, які часто мають не тільки позитивні очікування, а й ризики та загрози для фінансово-господарської діяльності. Зростання рівня ризикованості господарської діяльності підприємств призводить до значного недоотримання доходів та прибутків, втрати ліквідності, платоспроможності та фінансової незалежності, спричиняє погіршення платіжних можливостей, нарощення необґрунтованих обсягів дебіторської та кредиторської заборгованостей, і, як наслідок, виникнення кризової ситуації.

За цих умов важливого значення набуває управління системою фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання, основною складовою та інформаційною базою якого є економічний аналіз фінансової діяльності. Пріоритетними цілями аналітичної складової є своєчасне виявлення та нівелювання непередбачуваних обставин, що зумовлюють фінансову дестабілізацію на підприємствах.

Дослідження наукових результатів багатьох вчених показують, що поняття фінансової безпеки немає однозначного тлумачення. Однак її сутність розглядають на національному, регіональному та галузевому та на рівні підприємств.

Так, у Вікіпедії зазначено, що фінансова безпека — захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на усіх рівнях фінансових відносин; забезпеченість домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки держави фінансовими ресурсами, здатність фінансової системи забезпечити ефективне функціонування економічної системи та стале економічне зростання.

Науковці виділяють статичну, ресурсну, функціональну та комплексну ознаки у розумінні дефініції «фінансова безпека підприємства».

Відповідно до статичного підходу (Бланк І. та ін.), фінансова безпека підприємства розглядається з позиції рівня та стану фінансових ресурсів і кількісно відображається через набір відповідних фінансових параметрів. Ресурсний підхід дещо звужує сутність даного поняття, оскільки відображає виключно ефективність використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання (Мунтіян В. та ін.). Фінансова безпека підприємства за функціональною ознакою враховує стратегічні орієнтири щодо захисту фінансових інтересів (Бінько І. та ін.).

При комплексному підході узагальнюються статична, функціональна та ресурсна складові у визначенні фінансової безпеки підприємства (Спіфанов А.).

Відтак, незважаючи на різницю у формулюванні даної дефініції, в основному сутність фінансової безпеки підприємства науковці розглядають як фінансову стійкість, та як захищеність від загроз і небезпек.

Головна мета фінансової безпеки підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування тепер і високий потенціал розвитку в майбутньому.

До основних функціональних цілей фінансової безпеки належать: забезпечення високої фінансової ефективності роботи; підтримка фінансової стійкості та незалежності підприємства; досягнення високої конкурентоздатності; забезпечення високої ліквідності активів; підтримка належного рівня ділової активності; забезпечення захисту інформаційного поля і комерційної таємниці; ефективна організація безпеки капіталу та майна підприємства, а також його комерційних інтересів.

Вищевикладене визначає мету, завдання й методику здійснення аналізу фінансової діяльності підприємства в контексті забезпечення й управління фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Аналіз рівня фінансової безпеки підприємства передбачає: аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища з метою виявлення загроз його фінансово-економічним інтересам; оцінку загроз та їх можливих наслідків для підприємства; розрахунок та оцінку основних показників-індикаторів рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Формування аналітичної складової в управлінській системі фінансової безпеки потребує діагностики фінансового стану, здійснення моніторингу використання потенціалу підприємства. Аналіз фінансового стану підприємства є необхідною умовою для нормального функціонування та необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансової безпеки підприємств. Оцінка стану і рівня фінансової безпеки дозволить на ранній стадії виявити ознаки кризового розвитку, визначити його масштаби й основні чинники прояву, розробити заходи із запобігання кризи і попередження банкрутства, здійснювати контроль за реалізацією цих заходів шляхом використання фінансового інструментарію.

Отже, аналіз діяльності підприємства в системі фінансової безпеки – це системний аналіз середовища його функціонування за допомогою взаємозалежних та взаємодоповнюючих показників, які відображають стан використання потенціалу підприємства та оцінку рівня безпеки. Результати діагностики є основою прийняття відповідних оперативних та стратегічних управлінських рішень.